

Briggs (Guil)

DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS,

DE

I C T E R O.

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

GULIELMUS BRIGGS,

ANGLUS,

Soc. Reg. Phys. Sod. Hon.

Quam varia, quam multiplex Icteri idea! BOERH.

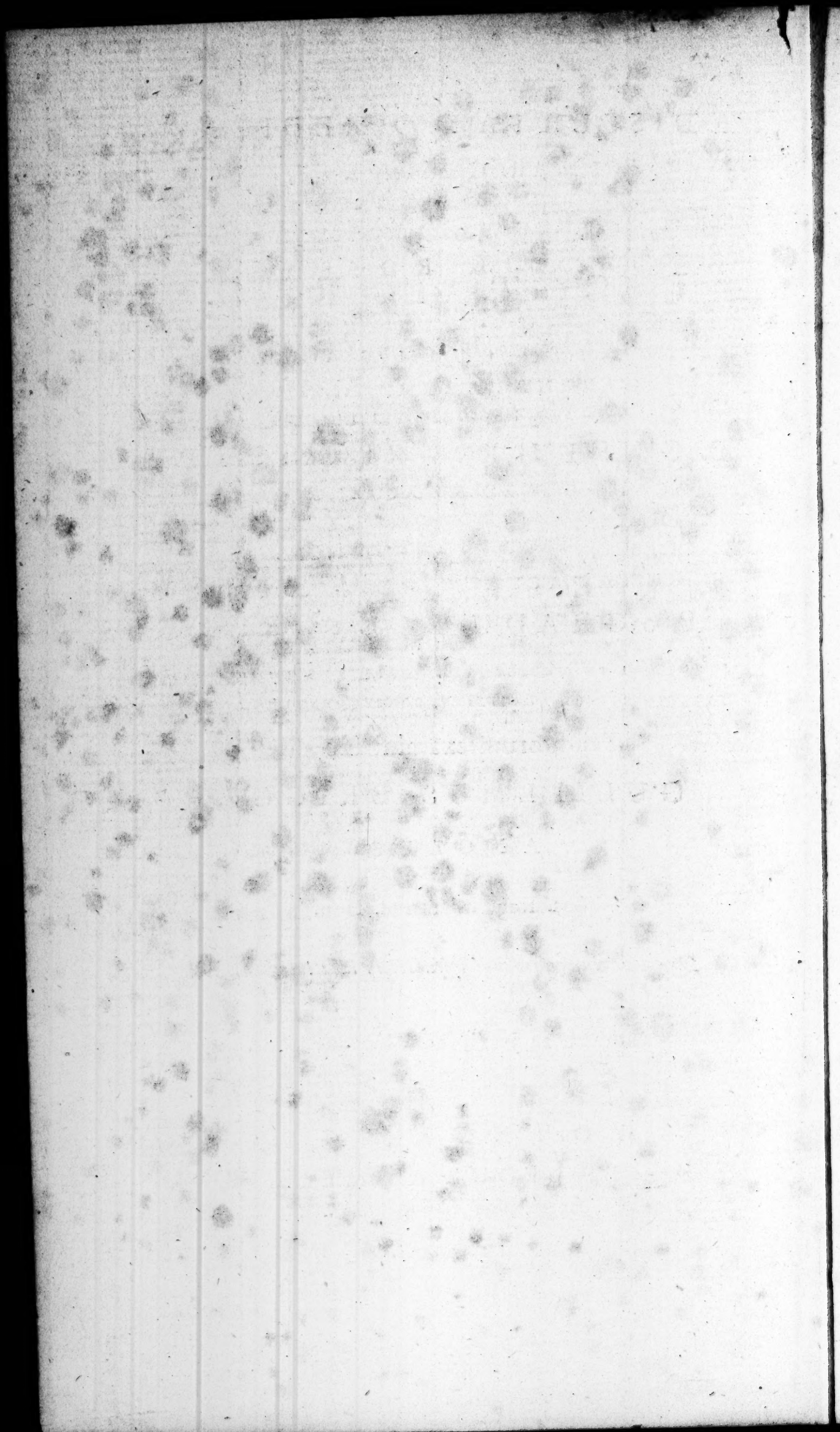
Ad diem 24 Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,XCI.

BOLD FLEETWOOD HESKETH,

ARMIGERO,

DE ROSSALL,

In comitatu Lancaſter,

Amico ſuo plurimum colendo ;

Nec non,

ALLAN CHAMBRE,

ARMIGERO,

DE KENDAL,

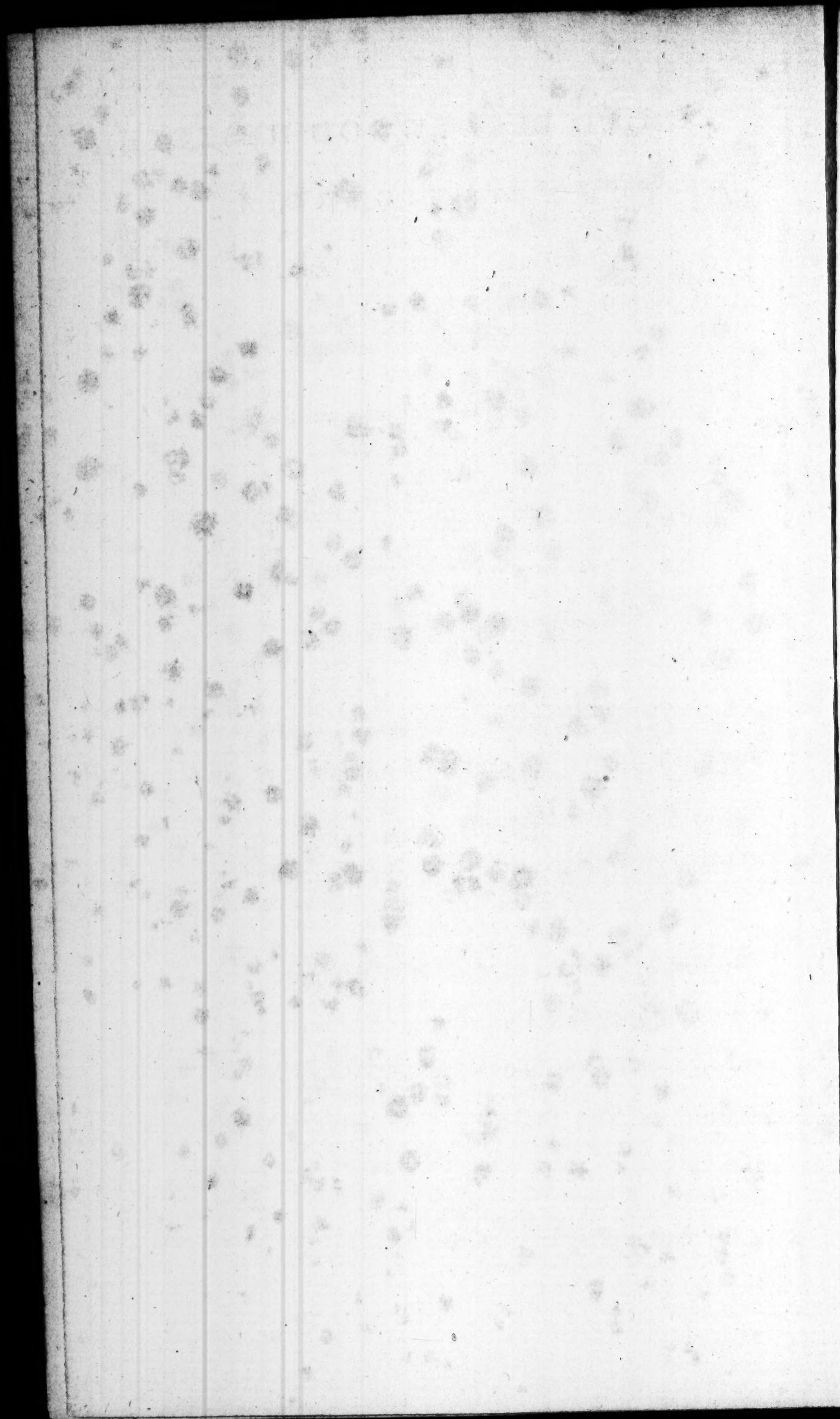
Cognato ſuo dilecto,

Haſce ſtudiorum primitias,

Summae obſervantiae teſtimonium,

Sacras eſſe voluit

A U C T O R.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

I C T E R O.

QUOTIES homines tentat icterus, nemini ignotum. Eum adesse testantur, “flavo vedo cutis et oculorum, faeces albae, urinae obscure rubrae, immixta colore luteo tingens*.”

Annorum numero vel temperamento cuiusvis hic parum videtur proprius, utpote infantes tenerrimos et aetate provecitissimos interdum adoriens; sed, auctore Van Swieten, “in juniore aetate

7

A

“rarius

* Vid. Cullen Synopsin, Genus xci.

“ rarius occurrit, adultos et in senium jam ver-
 “ gentes frequentius corripit; et praecipue qui-
 “ dem illos qui diuturno moerore afflicti, vel et
 “ memores iras diu noctuque sub pectore ver-
 “ fant.”

Notas in definitione recensitas plerumque praecedunt languor universalis, oppressio quaedam ad scrobiculum cordis, animi dejectio, hypochondrii dextri tensio et dolor, cutis pruritus et ariditas, et haud infrequenter aegre perficitur respiratio; nec raro pyrexiae signa, scilicet horror, dein calor, pulsusque intentio, accessionem comitantur; neque enimvero diu integrae restant canalis alimentarii functiones; sitis molesta interdum adest; imprimis autem nausea vel vomitus saepius urgere notatur; facultas concoquendi imminuitur, et copiâ acoris crebro gravantur aegroti; alvus plerumque adstricta evadit, aliquando tamen, licet rarius, diarrhoea per totum morbi decursum obtinuit.

Die

Die uno vel altero ab aggrêssione, tunica oculorum albuginea, et paulo postea tum ungues, tum cutis tota, plus minusve flavescent. Urina reddita, maximâ ex parte, aliquid crassi et subnigri deponit, et lintea alba immissa colore luteo tingit; faeces alvinae, colore ac odore pariter privatae, speciem subalbidam, et quasi argillaceam, assumunt; in ictero autem, a quibusdam causis pendente, multo praeter solitum flaviores evadunt.

Post paucos dies, aliquando ocyus aliquando vero serius, urinae, oculorum, et cutis flavedo, in nonnullis sensim evanescit; faeces colorem et odorem proprium recipiunt, atque ita feliciter terminatur morbus.

In aliis autem exemplis, temporis exinde spatio incerto, tota haec malorum series eodem ordine redit; et cum plures hujusmodi invasiones passi fuerint aegri, manet perpetuus icterus, subinde quidem ingravescens; sed symptomata

tomata minus valida invafiones fingulas comi-
 tantur; flavedo per univerfum corpus diffundi-
 tur; nec tantum urina, fed reliquae quotquot fe-
 cretiones, lacte folummodo excepto, tela cellulo-
 fa quoque, offa, et, auctore Valfalva, cerebri ipfius
 medulla, eandem flavedinem participant; atque,
 fiqua Hoffmann vel Sydenham fides fit adhi-
 benda, lutea videntur omnia. Signa autem
 duo noviffima minus crebro advenire, fine dubio
 fatendum; Morgagni enim accuratus atque pe-
 ritus de illo dicit: “ Et rurfus cum fimilis pos-
 “ tea oblata effet occasio, etfi in lateralibus ven-
 “ triculis paucam, quae inerat, aquam fubfla-
 “ vam confpexi, plexusque choroides ad eum
 “ colorem nonnihil vergentes, et pinealem glan-
 “ dulam ipfam breviorẽ alioquin et minus
 “ mollem, et cui ad bafin anteriũ pauxillum
 “ adhaerebat, non arenofae, nec flavae, fed al-
 “ bae fubftantiae; verfus fummum autem quid-
 “ piam intus inerat quafi fanguinis vafisve fan-
 “ guiferi; etfi, inquam, eam glandulam vidi, ex
 “ fuo

“ suo cinereo colore inclinantem ad subflavum
 “ obsoletum ; reliqua tamen, nam perfecui, om-
 “ nia nativum servabant, ut quicquid medullare
 “ esset offenderim candidissimum.”

Et Professor noster Gregôry, licet ei contigisset, ut pluribus ictero laborantibus medicinam faceret, attamen se hoc novissimum vix semel vidisse fatetur.

Denique, ni morbus antea levatus fuerit, cutis tandem fere nigrescit ; vires dilabuntur ; pedes primum, deinceps totum corpus, oedemate afficiuntur, et demum hydropici pereunt aegri.

Nunc eo deventum, ut causam proximam investigare conemur.

CAUSA

CAUSA PROXIMA.

Hanc à bile quodammodo pendere, apud omnes consentitur, et ejus excretionem impeditam ad icterum inducendum valere, ita aperte constat, ut, si ad hoc comprobandum tempus tere-rem, nil nisi poma Alcinoò darem. Aliam vero, quâ eadem quoque effecta darentur, (secretionem nempe obstructam), rationem proposuerunt, nec parvi nominis auctores, apud quos recensendi Boerhaave et Morgagni. Fundamento autem adeo nulli nititur haecce theoria, ut hodie dierum fortasse vix operae pretium haberetur, si huic refellendae multum impenderem curae.

Omnes liquores e sanguine secernendos, sub formâ propriâ in eo ante existere, quam glandulas secernentes attigissent, sine dubio crediderunt

derunt hujus opinionis fautores. Morgagni enim dicit, “ Est alius praeterea vel notior modus
 “ quo bilis materia in sanguine augeatur, ut si,
 “ ex eâ quae inest, parum vel nihil separetur,
 “ sive ob aliquod sanguinis ipsius, aut intimi se-
 “ cernentis organi vitium, sive ob complurium
 “ hepatici ductus ramorum, aut ejus ipsius trun-
 “ ci, aut communis impeditam viam.”

Si autem sic se res haberet, et si bilis, propriâ formâ, sanguini inesset, quosdam suos effectus, plus minus semper praestaret; hoc vero minime factum. Sed, quod hanc opinionem ex toto refellit, exinde oritur, quod sanguis, e venâ portarum ipsâ emissus, ubi sane maxime abundare deberet, bilis existentis ne unum quidem signum manifestare notatur. Praeterea, etiam si haud pauca adducenda sint, ubi hepar durum comitatus est, icterus, (quem excretioni, quam secretioni impeditae, magis adscribendum, infra comprobare conabor), attamen nec alia desunt exempla, in quibus hepatis structura adeo penitus

tus

tus erat deleta, ut bilis secretio vel omnino nulla, vel admodum parca, ex necessitate evasisset; nullis tamen icteri indiciis sese ostendentibus. Ex quibus omnibus, bilis secretionem imminutam, ictero inducendo, haudquaquam esse parem, certissime inferre licebit.

Sunt qui credunt, bilem majore quam solita copia in intestina delatam, partim per vasa resorberi, adeoque sanguini commistam, arquatos reddere, posse; neque enimvero, me judicante, aliquid vetat quin hujusmodi excretio aucta, causa proxima interdum habeatur, et eo magis, quod, quibusdam post emetici vel cathartici fortioris operationem, supervenisse icterum, testantur Hoffman et M'Lurg.

Licet vero huic opinioni in totum concedamus, attamen, ejusmodi casus rarius occurrere, imo etiam, hos medicorum attentione vix unquam egere, nemini negandum; et icterum, a bilis excretionem quovis modo impedita, ipsaque
dein

dein in sanguinem circumeuntem resorptâ, semper fere pendere agnoscendum est.

Nunc restat, ut, quae in sanguinem bili pateat via, investigemus; neque enim de hâc, ut de tot aliis physiologiae partibus, inter medicos conventum est.

Nonnulli per poros biliarios in venam cavam regurgitare; alii autem, vanis lymphaticis quibus tum ductus tum cystis fellea ita copiose instruitur, bilem absorberi, et per ea et ductum thoracicum in sanguinem revehi, opinantur. Qui sententiam illam tuentur, injectiones per hos poros in venam cavam transire, affirmant. Illustrissimus Haller dicit, “ Altera certissima anastomosis est
 “ ex ductibus biliariis in venam cavam, quam
 “ clarissimi ante me viri viderunt, et mea experimenta confirmant, uti vicissim ex vena cava
 “ mercurius in porum biliarium transit, aut
 “ gluten, ut vidi piscium, aut aqua.” “ Id

“ iter etiam morbi demonstrant, cum bilis ipsa
 “ in sanguinem frequenter redeat, quam osten-
 “ demus amarore integro, flavo tinctorio per
 “ universum corpus dominari.”

Injectiones quidem in venam cavam impulsas
 fuisse, inficias ibit nemo; attamen maximâ vi ad
 hoc efficiendum opus esse, asserit ipse Monro.
 Hic admodum illustris Halleri experimento, om-
 ni curâ saepius reiterato, ceram non modo in
 venam cavam, sed venam portarum quoque, in-
 trasse; imo etiam, si minus violenter injectionem
 urgeret, hanc ceram cepisse, illam vero omnino
 vacuam, constanter invenit; adeoque Halleri in-
 jectionem venam portarum semper prius pene-
 trasse, quam ad venam cavam devenerit, ei mul-
 to verisimilius visum est. Si vero, sanguinis
 circuitu jam suspensio, vix tandem propellantur
 injectiones, quo modo bilis regurgitans, vivo
 adhuc animali, non modo ad resistantiam su-
 pradiâam, sed etiam circuitu multum adauctam,
 superandam,

superandam, valeat, equidem omnino ignoro. Praeterea, antequam aliquid hujusmodi effici possit, sanguinis venae portarum circuitus, simulque bilis secretio, necessario interpelli videntur. Quid autem argumenta? quum ad experimenta luculentissima, omnique fide digna, decurrere liceat.

Monro noster, ductu choledochi ligato, plura animalia arquata reddidit, et etiam si in horum quibusdam bilis ea accumulata esset quantitas, quae ductum distendit donec pollicem caperet; veruntamen nihilo facilius, vesiculam felleam comprimendo, bilem in venam cavam impellere potuit. Vel etiam, si vim comprimentem diutius adhibere perseveraret, vesiculam aut ductus prius disrupit, quam bilis vel guttulam in sanguinem urgere posset.

Tali nititur fundamento regurgitationis doctrina: Ad alteram opinionem iussulciendam, restat

restat (si iterum Monro citare liceat) ut aliud experimentum adducamus, quod omnem dubitationem penitus dirimere videtur. Is enim, jecoribus plurium animalium patefactis, ductum cujusque ligavit, quo tempore, ita non intumuerunt vasa lymphatica, ut aciem ex toto fugerunt; sed, paucis exinde diebus, abdomine iterum aperto, haec vasa, per totam hepatis et vesicae felleae superficiem numerosissima, liquore flavo turgebant, qui per incisionem detractus, omnia bilis indicia, tum quod ad saporem, tum quod ad colorem, ostendebant.

CAUSÆ REMOTÆ.

Hae in praedisponentes, sive quae corpus morbo opportunum reddunt, et occasionales, quae in corpore jam proclivi morbum excitant, dividendae; et quo illarum actionis melius intelligatur

telligatur ratio, haud inepte forsan prius citabimus causas quae morbum ipsum inducere solent.

CAUSÆ OCCASIONALES.

Quoniam, ut supra dixi, cuivis obstaculo, bilem in intestina descendentem impediendi, maximâ ex parte, tribuenda aurigo, causas excitantes admodum multifarias evasuras, luculentissime patebit. Imprimis ergo, aliquid vitii ductui ipsi inhaerens, nimirum “ ductus communis ad “ capillarem angustiam reductus, aut instar “ chordae solidae coarctatus,” auctore Morgagni, inter causas, licet rariores, recensendi. Huc quoque referenda ductus choledochi constrictio spastica, quae, si unquam contingat, causa excitans haberi non nequit. Hanc autem existere minime adeo aperte constat, quin de eâ adhuc pluribus injectus sit scrupulus. Etiam si
enim

enim desiderandus ille Cullen admittere, alii
tamen eruditissimi hanc repudiare voluerunt :
Nec inter tantos viros tironi adimendae lites.

Illius opinionis fautores hoc modo argumen-
tantur ; quamvis, aiunt hi, structura ductuum
muscularis demonstrari nequeat, attamen nil
contrarii exinde inferri debet ; quisnam enim
fibras musculares in tubulis feminiferis, vasis
lymphaticis, vel oculi iride, unquam cernere po-
tuit ? nemo tamen eas ibi existere dubitat. At-
que enimvero, ductum vi quâdam musculari gau-
dere, perspicue constat ; nam quomodo aliter ex-
ponendus bilis ex ductu communi in vesiculam
ascensus ? His rite perpenfis, quid prohibet quin
spasmus, huic ductui subiens, icterum inducat ?
Et nonne hoc admodum verisimile redditur,
quoniam aliquos, post magnam animi perturba-
tionem, subito corripere notatus fuit icterus ?
Et nonne, quod opium hisce saepius profuit,
idem indicare videtur ?

His

His autem ut respondeatur, adducunt alii, quod, licet fibris muscularibus non omnino careant, attamen his ita parcis ductus biliarii instruantur, ut tantâ vi contractionis, quantâ ad bilis transitum impediendum opus sit, vix ac ne vix quidem pollere possint; ureteribus enim, licet multo magis musculosis, spasmus subiens, urinae suppressionem efficere nunquam fere observatur.

Et quod ad icterum ex animi pathematis ortum, alii sunt modi, quam spasmus ductui illatus, quibus iidem praestentur effectus.

imo, Quam spasms obnoxius totus sit canalis alimentarius, et, quantum ad eos excitandos valeant affectus animi, omnibus innotuit; cujus vero exemplum habenda est hysteria. Annon igitur duodeni contractionem, ubi ductus penetrat, ad eundem coarctandum, vel ex toto intercludendum, sufficere, satis verisimile videtur? atque

eo magis, quod Sydenham, “ Icterus qui gra-
 “ datim et sponte decedit, saepe colicam hysteri-
 “ cam excipere,” testatur; et De Haen quoque,
 se “ in multis colica pictonum laborantibus ic-
 “ terum vidisse,” affirmat.

2do, Animi pathemata, sanguinis ad externas
 partes impetum minuendi, et eundem ad partes
 internas augendi, virtute peculiari pollere no-
 tantur; et quoniam, ubicunque augetur sangui-
 nis quantitas, ibi copiosior necessario evadet se-
 cretio, nihil vetat quin aliquando bilis, ob iram
 copiosius secreta, in intestina deferatur, et, per
 vasa lactea dein resorpta, flavedinem inducat.

3tio, Cum animi affectus vehementiores, cor-
 poris munerum insignem agitationem nunquam
 non concitent, minime fidem superat, quin cal-
 culos prius in vesiculâ existentes, in ductum
 communem aliquando detrudere queant.

Neque

Neque enim, aiunt hi, aliquid pro illâ opinione demonstrat, opii vel aliarum rerum vi antispasmodicâ gaudentium, administratio; certissimè enim hujusmodi medicamenta aequè, vel multo magis, proderent, si intestinis ac ductui choledochi inhaereret spasmus.

Hepatis affectiones fere omnes icterum saepius movisse, neminem quidem latet. Adeoque hujus visceris inflammatio, &c. apud Boerhaave, inter causas excitantes jure habentur; minime vero illius explicatio admittenda, qui de hepaticide dicit: “ Bilis generationem, secretionem, “ excretionem, circulationem, actionem invertit, icterum producit;” quisquis enim, quae supra apud causam proximam adducantur, secum reputaverit, non tam ob laesam hepatis structuram, quam ob molem auctam, quâ ductus choledochus comprimatur, vel forsan ob ductum ipsum, inflammationem participantem,

adeoque capacitatem ejus multum coarctatam, ictus excitari, haud aegre perspiciet.

Nec cuivis de hepatis aut partium vicinarum structurâ, vel positione, jam certiori factis, quo] hepatis ipsius, in eâ parte praesertim quâ concavum est, vel glandularum lymphaticarum in Glissonii capsulâ sitarum, vel etiam pancreatis schirrhosus aut tumor, ductum communem comprimere, et eosdem effectus producere queat, modus intellectu erit difficilis.

Sic enim in gravidis, vel a tumente utero, vel faecibus in colo intestino collectis, ictus interdum oriri notatus fuit.

Huc quoque referendi omenti et mesenterii tumores, necnon duodeni, a quâvis causâ orta, distensio; in memoriâ enim habito, quam oblique per ejus tunicas penetret ductus, nemo cer-

te

te negabit, quin ita distendi possit duodenum,
ut ductus orificium omnino occludatur.

Infantes recens nati arquati interdum fiunt,
quod meconio retento plerumque tribuendum;
hoc enim viscidum atque tenax, in duodeno tan-
tâ existere potest quantitate, ut bilis exitum om-
nino impediat.

Notandum vero, quod aliquando flavedine
correpti fuerint infantes, dum faeces alvinae bi-
lis absentiam non modo non indicârunt, sed vel
multo praeter solitum flaviores, sive virides, eva-
ferunt. Haec autem, ni fallor, icteri est ea spe-
cies, quae bilis excretionem auctam in causam
proximam sibi vindicat.

Hic loci considerandae, quae in ductibus bili-
ariis sitae, obstructiones, bilis excretionem im-
pediant. Inter has vero plerumque annumerata
fuit bilis ipsa, quae, ob remoram in cystide ni-
miam,

miam, adeo tenax interdum evadit, ut per ductus aegre transeat, et iter ad intestina obliquum nequaquam penetrare possit. Van Swieten se talem casum vidisse affirmat: “ Quandoque vidi
 “ bilem,” ait ille, “ instar tenacis glutinis co-
 “ haerentem, vomitu redditam fuisse, nunquam
 “ postea redeunte ictero.”

Causam vero longe frequentiore esse calculos, in vesicâ felleâ natos, ex observationibus numerosissimis, inter omnes consentitur. De harum concretionum formatione nihil certi constat; quod autem mihi veri simillimum videtur, id postea, cum de causis praedisponentibus tractemus, in medium proferemus. Qualitates vero earum, et modum quo icterum inducant, interim explicare praestabit.

Calculi biliarii, quoad magnitudinem, figuram, &c. maxime inter se discrepant; unum memoravit Morgagni “ qui cystim felleam non modo
 “ implevit,

“ implevit, sed etiam admodum distensit, et ali-
 “ um semiovo gallinaceo aequantem, quosdam
 “ autem adeo minutos, ut in cysti felleâ cujus-
 “ dam gladiatorii 3646 reperti sunt calculi.”
 Hic quoque animadvertit, “ globum calculosum
 “ 3ijs ponderantem, qui ex cyste nihil aliud in-
 “ cludente detractus, in 60 minores calculos ob-
 “ scure flavos, friabiles, singulos pentraedros, et
 “ scrupulum ponderis aequantes, descissit.”

Hae concretiones minus recte calculi deno-
 minantur; nihil enim lapidosi iis inest. Gustui
 sunt perquam amarae; quaedam exterius crys-
 tallorum, spermatis ceti instar, prae se ferunt spe-
 ciem; frequentius autem opacae, fragiles, et ad
 inflammationem aptae, figurae aliquando rotun-
 dae, saepius vero angulosae, reperiuntur; sectae
 aliae nucleos, aliae autem nullos, exhibent.

Concretiones hujusmodi icterum minime pro-
 ducturas, nisi bilis in intestina iter impede-
 rint;

rint ; adeoque, dum cystidi vel etiam ductui cystico inhaereant, nisi eâ magnitudine fuerint quae ductum hepaticum quoque comprimat, hunc effectum vix daturas, satis constabit. Si autem, ob validam animi aut corporis commotionem, vel aliam quamvis causam, calculus in ductum communem protrudatur ; quomodo propter hujus, ubi intestinum intrat, coarctationem subitam, ibi detineatur, viam occludat, et sic causa eyadat, omnibus facillime patebit.

Quoniam vero his calculis angulosa, et omnino irregularis, plerumque adfit forma, etiamsi, initio forsan eam posituram adeptae fuerint, quae bilis iter penitus occludat, et icterum inducat ; attamen eorum situs, neque enim, eliminatis ipsis, adeo mutari potest, ut bilis transitum liberum ad tempus iterum finat, donec, sede rursus mutatâ, ductûs oppilationem denuo efficiat, et icterum de integro inducat : Si autem hae positurae saepius alternaverint, icterum quasi periodicum

dicum exhibebunt, atque hoc modo fortasse explicanda ea icteri species, quae, utpote crebro occurrens, nullis tamen calculis eliminatis, spasmus pendere putabatur.

Animi pathemata, ductus aut duodeni spasmus inducendo, vel calculos detrudendo, vel etiam bilis secretionem augendo, icterum movere valent.

Huc quoque recensenda occurrunt emetica et cathartica drastica, quae, bilis secretionem nimis augendo, auriginem inducere notantur.

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

Ut causae adeo multiplices, et inter se quam maxime discrepantes, hunc morbum excitare possunt, eae quoque, quae corpus opportunum reddunt,

reddunt, quantum de iis adhuc notum, aequae variae reperiuntur.

Imprimis autem, quoties hepar schirrhosum inducat liquoris fermentati usus immodicus, nemo est quin saepius observaverit; et quoniam hujus visceris non schirrhosus tantum, sed plures quoque affectiones, icterum inducere soleant, causa praedisponens merito habetur ebrietatis consuetudo.

Et cum in regionibus calidis, e. g. Indiâ Orientali, ad hepatis affectiones adeo insignis notatur proclivitas, inter causas praedisponentes recte forsan annumeratur calor; eoque magis, quod alio quoque modo nocere videtur; bilis enim secretio et excretio aucta icterum interdum inducunt; quoties vero hae in regionibus ac tempestatibus calidis accidunt, neminem certe latet.

Quod

Quod ad spasmum attinet, five ductui ipsi, five intestinis insit; quicquid mobilitati nimiae faveat, ad hujus accessionem proclivem aliquem facturum videretur; Sydenham enim, colicam hysterica[m] icterum aliquando excitare, affirmat.

Causas calculorum formationi faventes, maximâ ex parte, forsan ignoramus. Quoniam vero plures, nec parvi nominis, auctores, se eos in provectioribus saepius vidisse, asseverent, quid vetat, quin iis aliquid fidei adhibeamus? Hoffman scribit, “rarius in hominibus florentis aetatis, frequentius vero in senibus, atque in foeminis crebrius quam in viris, reperitur.” Van Swieten de hujusmodi ictero dicit, “adultos et in senium jam vergentes frequentius corripit, et praecipue quidem illos, qui diuturno moerore afflicti, vel et memores iras diu noctuque sub pectore versant; omnium maxime sedentariam vitam agentes, hinc literatis frequens morbus.” Haller “frequenter cal-

“culos vesicae felleae in reis diu carceri inclusis,” reperit.

Ex quibus omnibus, et hoc praecipue, exemplis, nonne eos, qui vitam desidem degunt, vel animi pathematis ingratis premuntur, calculorum formationi quodammodo esse procliviores, omnino verisimile videtur? Et fortasse hanc doctrinam quodammodo confirmat Van Swieten, qui dicit, “bilis enim retenta satis cito calculos
“producit, quod et observavi in bile, quam
“sponte in vase vitreo ut putresceret relique-
“ram; in fundo enim vasis grumos calculosos
“inveni.”

Victus quoque ficcior, si ex analogiâ quidquam repetere liceat, calculorum formationi aliquatenus favere videretur; hujusmodi enim concretiones saepissime tempore hyemali, cum tali cibo potissimum victitant; rarius vero aestate,

te, cum recens gramen pascuntur boves, iis ad-
esse, plurium observata confirmant.

Siquidem bilis nimis spissa inter causas exci-
tantes quoque annumerata fuit, quicquid ejus
in cystide felleâ remoram faceffat, et partis te-
nuioris resorptionem adjuvet, causa praedispo-
nens necessario evadet; adeoque Van Swieten,
“ hanc literatis sedentariam vitam degentibus
“ haud infrequenter contingere,” affirmat. Et
insuper Galenus, “ vesicam felleam, id quod in
“ vesicâ urinariâ a retentâ nimis diu urinâ, ob-
“ fervatur, quasi paralyticam fieri, nec commo-
“ de posse, suarum fibrarum ope, bilem jam spif-
“ siorem exprimere,” notavit.

Secundum celeb. Boerhaave, febres intermit-
tentes, cortice Peruviano praemature repressas,
saepius excipit icterus.

Quid bonum illum senem ad hanc opinionem
formandam

formandam induxit, nisi fortasse huic praestantissimo remedio, quae morbo ipsi potius tribuenda erant, vitia objecisset, equidem penitus ignoro. Hodie enim temporis, vix superest medicus, qui ab hujus medicaminis usu tales effectus unquam notavit. Ego saltem, licet in regione natus, ubi inter morborum frequentissimos jure habentur febres intermittentes, et cortex quam primum exhiberi solet, aliquid hujusmodi nunquam observavi.

D I A G N O S I S.

Si equidem chartulam amplificare expeterem, hic loci modum, quo icterus a chlorosi, vel febre flavâ Occidentali, vel etiam flavedine ex morfu venenato oriundâ, dignoscatur, dicerem; hae vero, praeter chlorosin, tum indole, tum signis, ab ictero ita penitus distant, ut diagnosi, in hac regione

regione saltem, omnino supervacanea evaderet ;
et, quod ad illam quoque, non defunt signa, quibus ab ictero nunquam non facillime dignoscatur.

Imprimis, cum chlorosis foeminis cujusdam aetatis fere propria videtur ; si aegri vel aetas, vel certius si sexus minus convenerit, medicus de morbi naturâ hallucinari nequit. Vel factò etiam, quod sexus vel aetas ii sint, qui chlorosi maxime sunt proclives ; attamen “ corporis tu-
“ more molli,” &c. faecum albidarum, urinae rubrae, et oculorum flavedinis absentiâ, chlorosis ab ictero certissime discernetur.

Omissis igitur, utpote supervacaneis, omnibus aliis, quae ad icterum ab aliis morbis dignoscendum adduci possent, ad indicia, quibus variae ipsius species inter sese internoscantur, exploranda animum potius advertam. Quisquis enim secum reputaverit, quot et quam diversae eum
inducere

inducere valeant causae, cum doct. Van Swieten exclamabit, “quam varia quam multiplex fit
 “icteri idea, et quod idem nomine morbus, a
 “diversissimis producaturs causis; quarum ta-
 “men cognitio accurata tantam lucem adfert
 “curationi instituendae; uti et ad formandam
 “prognosin circa facilem vel difficilem, possibi-
 “lem vel impossibilem, icteri sanationem.”

In ictero a laesione organicâ, scilicet ductus coarctatione aut offificatione, vel hepatis, partiumve vicinarum schirrho, pendente, hypochondrii dolor vel nullus, vel lenior et magis obtusus ac diuturnus, plerumque evadit; flavedo semel adortâ raro resolvitur, nec per paroxysmos redit, sed ab initio ingravescere perstat; dyspepsia insignior, et cachexia generalis, vel hydrops, denique eum comitantur.

Species sunt quaedam, nempe a graviditate, alvi obstipatione, hepatitide, colicâ variâ, vel
 bile

bile nimia in intestina delatâ, et exinde resorptâ, originem ducentes, quarum causae adeo manifestae sunt, ut eas hic loci omnino praeteream.

Reliquae species, a calculis, scilicet, bile viscidâ aut spasmo pendentes, aegrius forsan internoscentur. In harum autem primâ, morbus per vices plerumque accedit, et illi, prae caeteris, saepius adest pyrexia, vomitus, et dolor epigastrii, praecipue post pastum, intensus; et, sub morbi finem, saepe concretiones biliosae inter faeces dejiciuntur.

In ictero a bile viscidâ oriundo, licet interdum per vices, icteri calculosi instar, invadat, attamen singulis paroxysmis pyrexia saepius ex toto deest, minus adest doloris, et potius gravitatis in epigastrio sensus; neque calculorum dejectio morbi solutionem unquam comitatur. Hic vero notandum, quod neque hoc signum vel in ictero calculoso semper occurrit.

Icterus

Icterus spasmodicus quoque dolore omnino fere caret, et quo haec a specie priori rite dignoscatur, causam excitantem, et sexum et temperamentum aegroti, novisse, semper multum juvabit. Si enim hysteriae, vel aliis morbis spasmodicis, vel graviori mentis affectui, supervenerit icterus, hunc spasmu tribuere plerumque licebit.

P R O G N O S I S.

Quantum a causarum diversitate semper necessario pendebit haec, vix observare opus. Si laesio organica pro causâ habeatur, morbi solutionem felicem vix sperare oportebit.

Quod ad icterum a calculis oriundum, nisi aegrotus annis vel morbo infirmatus fuerit, exitum feliciorum plerumque denunciare licebit; hoc vero multo certius, si graviditati, meconio retento,

retento, spafmo, vel excretioni nimiae, tribuendus fit.

Cum morborum aliorum, e. g. hepatidis, colicae, hyfteriae, &c. fignum fuerit, non quidem de ictero, fed de morbo primario, formanda erit prognofis.

SYMPTOMATUM RATIO.

Languor univerfalis, et pruritus, a bile, nervos more infolito afficiente, procedunt.

Dolor hypochondrii, calculi irritationi plerumque debetur.

Cutis ariditas, a deficiente perfpiratione plane exoritur.

Dyfpnoea, anxietas, vomitus, &c. a feſe invicem pendere videntur.

Dyspnoea ab hypochondrii dolore proficisci-
tur; hoc enim plenâ inspiratione adaucto, quo-
minus liberum spiritum trahamus, instinctu quo-
dam monemur. Anxietas ex hâc causâ prae-
cipue originem ducit; sanguinis enim mutatio
in pulmone salutaris, simulque forsan ejus trans-
missio aliquatenus impedita, hujusmodi oppres-
sionem infandam, ad cordis scrobiculum, indu-
cere possunt. Ad hoc quoque effectum dan-
dum, haud parum confert ventriculus, crudo
cibo, vel aëre ob digestionem pravam extricato,
distentus, qui, et ipse sensum molestum dabit, et
mole suâ diaphragmatis descensum impediet.
Vomitus, partim nexui illi mirando ventriculum
inter et alia cuncta abdominis viscera, partim
vero huic ipso male se habenti, tribuendus.

Flavedo universalis, bili sanguinis fero permis-
tae debetur; unde autem in oculis, prae caete-
ris, insignior videatur, satis in aprico extat ratio.
Bilis enim ipsa, quippe quae per sanguinis fero-
sitatem

fitatem pariter diffusa, ad omnes corporis partes peraeque defertur; sed, propter illorum tunicas tenues, simulque exilia, quae sanguinem rubrum excludunt, vasa, ibi citius sese semper manifestabit. Urinae quoque, quae ex sanguinis serositate praecipue conficitur, clare observatur flavedo. Ubicunque autem, vel vasorum rubrorum copia, id quod in labiis fit, vel cutis adfuerint crassior, ibi obscurior semper reperietur flavedo.

Morbo jam inveterascente, bilis vel internam glandularum fabricam penetrat; quâ ratione semen, saliva, &c. amaritudine et flavedine tandem inficiuntur; quapropter autem mammarum duntaxat structura, vitium generale effugere queat, me inscium agnosco.

Visus depravatus, et cerebri flavedo, a bile oculorum humores atque corneam, et cerebrum intimum, pervadente, oriuntur. Verum, ob va-
forum

forum hisce inservientium exilitatem, bilis tinctura, non nisi in icticis pertinacissimis, ubi eorum laxitas et debilitas adsunt insignes, vel sanguinis fortasse crasis quodammodo deletur, huc usque pervadit.

Faeces albidæ, et alvus dura, bile absente, quæ huic stimulum, et illis colorem, impertiri solebat, explicandæ.

Diarrhoeæ interdum observatæ rationem reddere nescio; nisi forsitan hæc quoque eisdem causæ debeatur; anne enim cibos, ob pravam digestionem, aequo diutius in intestinis commoratos, eam acrimoniam adepturos, ut intestina nimis stimulent, absimile videtur?

INDICA.

INDICATIONES MEDENDI

Sunt duplices,

1mo, Causas remotas amovere.

2do, Symptomata molestiora mitigare.

Causae tot variae, remediis aequae variis, amovendae. Imprimis ergo, si ductûs, pancreatis, glandularum lymphaticarum, vel hepatis, laesione organicâ, oriatur icterus, ut aliquid remedium multum profuturum sit, magnopere vereor. Remediorum, vi obstructionis dirimendae gaudentium, primum merito habetur *mercurius*; et licet mihi, ut ejus, in hepatis schirrho, administrationem faustam compererem, nunquam contigerit; attamen eo imprimis utendum est, utpote

utpote qui maximum beneficium pollicetur, omnium id genus quae haecenus nota fuerint; et quo maturius adhibitus fuerit, eo certius quicquid utilis ei insit, obtinebitur. Si enim obstructio diuturnior fuerit, monente Gregory ingenioso, haud absimile erit, quin vasorum cavitas tandem deleatur, adeoque remedia, quantumvis praestantia, frustra adhibeantur.

Cicuta, ob hujusmodi vim, a quibusdam multum effertur; atque, etiamsi eas virtutes egregias, quas huic ascripsit medicus Vindobonensis Stoerk, minime possideat; attamen, quoniam ipse, ni admodum fallor, ejus, in glandularum aliarum affectionibus, virtutem quandam saepius observaverim, ejus periculum semper faciendum, et haud inepte hujus, et mercurii conjungeretur administratio.

Sunt qui, *crystallis tartari* vim obstructionis solvendae insignem inesse, sibi persuasissimum habent;

habent ; necne vero aliquomodo deobstruentes, nisi quatenus laxantes, evadant, experientiâ forsan adhuc comprobandum restat ; sed, quoniam lene catharticum, commodum atque tutum semper praebeant, medicorum attentionem certe merentur.

In ictero, spafmo five ductûs five intestinorum oriundo, a remediis antispasmodicis, *moscho*, scilicet, *castoreo*, *foetidis*, *aethere*, *opio*, &c. hoc vero praecipue, plurimum levaminis accipietur.

Aurigo, graviditate faecum accumulatione, vel meconio retento, prognata, remediis laxantibus tractanda erit ; horum vero mitissima gravidis et infantibus administrare oportebit.

Si bilis viscida icterum excitaverit, haec remediis emeticis et catharticis, quae ductum emulgeant,

geant, et bilis secretionem adaugeant, optime exprimetur.

Calculos duplici modo amovere, solvendo nimirum, vel mechanice ejiciendo, conati sunt medici. Ad solutionem efficiendam, plurima laudata fuerunt remedia; horum vero nonnulla, utpote omnino futilia, hic ex toto praetermittenda.

Medicamenta vero solventia quod attinet; quisquis secum reputaverit, quod, antequam ad calculos ipsos devenerint, totam massam sanguinis, et quidem totum corpus, necessario percurrendum est, is facile perspiciet, horum omnium effectus valde fore exiguos, atque incertos.

Boerhaave, hypothesei suae inservire cupiens, viribus *saponis* solventibus multum tribuere voluit; hic vero ictero minime convenire videtur; omisso enim, quod huic ac cunctis aliis hujusmodi

modi remediis eadem objicienda restant; cum talis sit ejus constitutio, ut acidis quibuscumque in partes suas componentes illico redigatur, et cum in ictericorum ventriculis aliquid plerumque infit acoris, in elementa pristina necessario resolvatur; quo fit ut in ventriculo, jamjam nimis gravato, olei rancidi et concoctu difficillimi extricetur quantitas, et adeo ingravescat dyspepsia; dum altera saponis pars, acido jam conjuncta, remedium a sapone quam maxime diversum, sal minus, scilicet, evadat. Atque profecto, si quid unquam profuit sapo, id ex alkali ejus, non calculum solvente, sed ductus orificium emulgenti, et acorem quoque sorbente, advenire, et ex hoc puro, quam cum oleo commisto, potius accessurum, mihi satis verisimile videtur.

Alterum Boerhaavii remedium est, victus ex herbis confectus; et quidem, licet hic subsidio haud ita valenti sit, attamen quoniam plures bene meriti auctores, eum saepius profuisse attes-

tantur ; et praeterea calculi hujusmodi boves tum praecipue infestant, cum herbis minus pascuntur ; quid vetat quin, talem victum arquatis, et iis praesertim qui diathesin quasi ictericam contraxerint, si modo remediis idoneis inflationi et fermentationi obstare caverint, utilem fore credamus ? Atque enimvero, si vitam sedentariam horum formationi aliquid conferre concedatur, agitatio modica ipsorum solutioni favere appareret. In universum vero, omnia remedia, ad calculos solvendo proposita, admodum dubia et debilia videntur.

E remediis calculorum expulsionem faventibus, praecipua sunt *emetica* et *cathartica* ; quorum utraque, illa autem imprimis, vi adeo insigni bilis secretionem augendi, pollent, ut huic consilio explendo optime accommodata videantur. Quoniam vero vomitionis actio ipsa, toti corpori, et partibus potissimum diaphragmati vicinis, adeo vehementi sit stimulo, ea caute adhibenda.

Ubicunque

Ubicunque igitur urgeat dolor, vel aeger plethoricus sit, sanguinem prius mittere, quo inflammationi obstetur, et emetica vel mitiora, vel nulla, praecipere juvabit; quoniam horum actio calculum ita non eliminaret, ut eum constrictiorem potius redderet; et longe tutius opium, balneum tepidum, hypochondrii fatus, et aquae tepidae lotiones largas, praecipiemus; hae vero, ob hepatis et coli vicinitatem, quasi ad partem ipsam applicatio habendae.

Cathartica quoque, ductum emulgendo, calculos eliminare valent; sed eorum administratio eandem fere attentionem, ac emeticorum, sibi vindicat.

Celeberrimus et peringeniosus ille Petit, alium calculos educendi, vesiculae felleae lithotomiâ, modum excogitavit; quantumvis autem speciosi prae se ferat hic, re ipsâ exerceri vix unquam oportet; non modo enim defunt, calculorum in
vesicâ

vesicâ existentium, indicia certa; sed fac etiam ea adesse, tamen operatio ipsa non sine summo discrimine susciperetur; nisi enim vesicula quovis casu peritoneae accreverit, quod nunquam pro certo praedici potest, aër abdominis cavitati irrueret; hujus vero periculum neminem latet.

Icteri a bile nimia in intestina delatâ orti, nulla fere medicamenta, nisi diluentia mitissima, &c. postulabunt.

Altera indicatio ad symptomata sublevanda spectat, quorum praecipua sunt, hypochondrii dolor, vomitus, concoctio prava, et alvi adstrictio. Cum dolor adsit ingens, praemissâ, si opus fuerit venae sectione, fatus hypochondrii, et opium felicissime adhibebuntur; neque enim hoc dolorem solummodo levabit, sed irritationem, adeoque contractionem, minuendo, calculi descensum expediet. Vomitus etiam, utpote nexui ventriculi inter et hepar, partim imputandus, huic quoque

quoque remedio saepissime cedit, eoque certius, si epigastrio simul adhibeantur foci, vel rube-
 facientia. Si quando autem ventriculi ipsius af-
 fectioni potius ascribendus fuerit vomitus, illius
 sublevatio hunc plerumque auferet. Alvi tor-
 por et prava concoctio a bile absente plane pro-
 cedunt; quibus ut obstarent, fatis quidem spe-
 ciose, alii bilem bovinam, alii vero cujusvis ama-
 ri infusum, hujus loco substituere proposuerunt;
 sed laxativum aliquod mite, rheum, scilicet, qui,
 quâ amarus, intestinorum tonum adaugeat, vel
 magnesiâ ustam, quae acorem forbeat, vel u-
 trumque conjunctum usitatus adhibent medici.

T A N T U M.